Programevaluering BA sosiologi H2016 – V2021

Evalueringa følgjer Universitetet i Bergen sin mal for programevalueringar

Krav til studietilbodet i UIB sitt system for kvalitetssikring av utdanningane

Opptakskrav og opptakstal

Sjå tabell 1.

BASV-SOS har hatt 85 – 105 studieplassar i opptaka frå 2016 til 2021. Ein ser òg at det ved kvart opptak møter fleire studentar enn det er studieplassar. I 2021 møtte det nokre færre studentar (117) enn ved tidlegare opptak (mellom 124 og 134), jamvel om båe tala på kvalifiserte søkjarar og sendte tilbod var relative høge. Dette kjem truleg av at det var nokre færre fyste prioritet søkjarar enn i opptaka frå 2018 til 2020. Dette er uansett ein liten nedgang som vonleg lar seg forklare av at Sosiologisk institutt i 2021 for fyste gong tilbydde ei integrert lektorutdanning i tillegg til bachelorprogrammet i sosiologi. Vidare kan ein sjå at mengda studentar som møter til 2. semester òg er større enn talet på studieplassar (sjå tabell 2). Vår vurdering er at programmet fyller studieplassane. Vi har i hovudsak høge og stabile mengder kvalifiserte fyste prioritet søkjarar, og søkjarane frå opptaket i 2021 er dei med den høgaste median snittkarakteren frå vidaregåande skule (4,29) (Sjå tabell 3). Den lågaste snittkarakteren finnar vi i 2017 (3,84), og elles varierer han mellom 4,07 (2016) og 4,2 (2020).

Fagmiljøet jobbar kontinuerleg med å oppretthalde dei gode søkjar tala og den gode inntakskvaliteten til programmet, t.d. gjennom deltaking på Open dag.

Gjennomføring, fråfall og kandidatproduksjon

Sjå tabell 2. Tabell 2 visar aktive studentar per semester for opptaka 2016 – 2020.

Fråfallet frå programmet er gjennomgåande størst mellom 2. og 3. semester. Siste kolonne i tabell 2 visar dette i prosent. Dette har vore så høgt som 43,69 % (2016). Hausten 2019 starta instituttet et omfattande prosjekt for å fornye og forbetre seminarundervisninga, blant anna for å redusere det høge fråfallet. For 2019 (25,2%) og 2020 (25,86%) kulla er fråfallet mellom 2. og 3. semester redusert med ca. 10 prosentpoeng samanlikna med 2018 kullet (35,4%). Dette kjem truleg i stor grad av tiltaka som vart innført som følgje av seminarprosjektet, mellom anna:

- Utvikling og bruk av nytt informasjonshefte
- Oppmøteregistrering og uformell oppfølging av seminardeltakarar
- Undervisningsplan med spesialseminar, t.d.:
    - Bli kjent seminar
    - Skriveseminar
    - Eksamensseminar
    - Dugnadsarbeid (pensum samarbeid)
    - Artikkelseminar

- Tettare oppfølging av seminarlederane, t.d.:
- Regelmessig kontakt med emneansvarleg
- Fastsette møter med seminarkoordinator/ studierettleiar

Inn i neste periode vil vi overvake utviklinga i tala nøysamt for å avklare korleis korona-pandemien og dei påfølgande endringane i studiekvardagen til studentane har påverka kandidatproduksjonen og fråfallet ved programmet. Vi vil òg jobbe for å vidareføre og styrke den gode utviklinga i fråfallstala.

Vurdering av læringsmiljø

Sjå tabell 5 som viser ein oversikt over bachelorprogrammet i sosiologi sine tilbakemeldingar frå studiebarometeret fordelt på kategoriar frå 2017 til 2020. Tabellen visar òg gjennomsnittet til alle sosiologi fag.

Vi ligg rundt gjennomsnittet for sosiologifag på alle kategoriar, og i 2020 gjekk den heilskaplege vurderinga vår for fyste gang over gjennomsnittet. Vi har òg hatt ei positiv utvikling i 6 av 8 kategoriar dei siste åra. Elles er nedgangen i «læringsmiljø» og «organisering» i 2020 i tråd med trenden for gjennomsnittstala, og truleg delvis forårsaka av endringane i studiekvardagen som følgde med korona-pandemien. Vi forventar ei styrking i desse kategoriane i neste periode som følje av at seminarprosjektet (sjå «Gjennomføring, fråfall og kandidatproduksjon») vert vidareført og vidareutvikla. Det vil føre til at fleire studentar deltar på seminarundervisninga, som igjen leiar til sterkare tilknyting til fagmiljøet og betre kommunikasjon med studentane.
Tilknyting til arbeidslivet har berre vore spurt om sida 2019. Her har vi hatt ei sterk positiv utvikling, frå 1,5 i 2019 til 2 i 2020.

- Vi arbeider kontinuerlig som fagfellesskap med å utvikle og forbedre undervisningen blant annet gjennom halv-årlige veiledningsforum. Undervisning er hyppig tema fredagsluncher, tirsdagsseminarer og Gruppe A-møter. Våren 2022 har vi for eksempel blant annet følgende undervisningstema som egne seminar-tema.
    - Digitale verktøy for interaktiv undervisning (presentasjon av mulighet ved bruk av Poll everywhere)
    - Den postkoloniale kritikkens implikasjoner for våre pensumvurderinger.
    - Vurderingspraksis og karaktergiving.
    - Plagiat.
    - Oppfølging av emne-evalueringer.
- Våren 2022 prøver vi ut en ny model for veiledning av BA-oppgavene (SOS202) med hybrid mellom gruppeveiledning og individuell veiledning.
- Sosiologisk institutt har et aktivt undervisningsutvalg, og studenter som også bidrar hyppig direkte i dialog med ledelsen bla. om forbedringspotensiale i undervisningen.

Krav til studietilbudet i Studietilsynsforskriften

System for kvalitetssikring

§ 4-1 Krav til det systematiske kvalitetsarbeidet (3): Institusjonen skal ha ordninger for systematisk å kontrollere at alle studietilbud tilfredsstiller kravene i forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning § 3-1 til § 3-4 og kapittel 2 i denne forskrift.

Kvalitetssikring

Det blir gjort systematiske eigenvurderingar, emneevalueringar og programevalueringar ved instituttet. Oppfylginga av desse evalueringane resulterer i kontinuerlege justeringar av vårt BA-program. Men vi har ikkje gjort vesentlege endringar av BA-programmet dei siste åra. Ein pågåande programevaluering vurderer samanhengen og kvaliteten på alle undervisningsemna på BA-programmet. Då skal vi også vurdera om det er behov for meir omfattande forbetringar av studieprogrammet. BA programmet vårt inneheld både obligatoriske og valfrie emne. Dei valfrie emna blir heile tida tilbudd i nær samanheng med forskingsinteressene hjå staben, og valemna strevar etter å retta interessa mot aktuelle tema og problemstillingar.

Studentinvolvering

Sosiologisk institutt gjennomfører studentevalueringar av alle emne kvar gong dei er vortne gjennomførte. Studentevalueringane inngår i dei emneansvarlege sine årlege eigenvurderingar av emne og i dei treårlege vurderingane av emne. Dei emnevise rapportane inngår så i programevalueringane. Dei eksterne fagfellane (programsensorar) har innhenta eigne studentevalueringar der det har vore naudsynt.

Elles er studentane òg representert i undervisningsutvalet, kor dei vert oppmuntra til å ta del i diskusjonar, setje tema på agendaen, og vortne orienterte om saker som råkar undervisinga på instituttet.

Tilhørende forskrifter

§ 2-1 Forutsetninger for akkreditering (1): Aktuelle krav i lov om universiteter og høyskoler med tilhørende forskrifter skal være oppfylt.

Ikkje relevant.

Studieplan

§ 2-1 Forutsetninger for akkreditering (2): Informasjon om studietilbudet skal være korrekt, vise studiets innhold, oppbygging og progresjon samt muligheter for studentutveksling.

Studietilbodet er beskrive på: https://www.uib.no/studier/BASV-SOS

Informasjonen er riktig og nettsida informerer generelt om faget. Studiets innhald, oppbygging og progresjon går klart fram. Relevans for arbeidslivet og grunnlaget for vidare studiar er beskrivne, og mogelegheitene for utveksling er tydeleg formidla. Krava i §2-1 er altso oppfylte.

Nivå på læringsutbyttet

§ 2-2 Krav til studietilbudet (1): Læringsutbyttet for studietilbudet skal beskrives i samsvar med Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring, og studietilbudet skal ha et dekkende navn.

Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk

Nedanfor følger ei gjengjeving av NKR si beskriving av læringsutbytte for bachelorprogram, og den tilsvarande beskrivinga frå BASV-SOS:

Kunnskap:

NKR:

Kandidaten ...

– har bred kunnskap om sentrale temaer, teorier, problemstillinger, prosesser, verktøy og metoder innenfor fagområdet

– kjenner til forsknings- og utviklingsarbeid innenfor fagområdet

– kan oppdatere sin kunnskap innenfor fagområdet

– har kunnskap om fagområdets historie, tradisjoner, egenart og plass i samfunnet

BASV-SOS:

Kandidaten

- kan gjere greie for nokre sentrale trekk ved den sosiologiske faghistoria og dei teoretiske perspektiva og omgrepa som oftast blir brukt i faget
- kan gi døme på korleis slike teoretiske perspektiv og omgrep blir brukt i studiar av korleis sosial samhandling formar små og store samfunnsstrukturar, og korleis samfunnsstrukturar og prosessar formar livsvilkår for menneska
- kan skildre generelle trekk ved samfunnsutvikling langs politiske, økonomiske, kulturelle og sosiale dimensjonar
- kan gjere greie for sosiologiske forståingar av endringsprosessar på til dømes område som sosial ulikskap, familieliv, arbeidsliv, velferdsstat, kjønnsrelasjonar, globalisering, migrasjon og etniske relasjonar
- kan gjere greie for problemstillingar, teoretiske perspektiv, modellar og resultat innan nyare forsking innanfor eit sosiologisk spesialemne
- kan gjere greie for kva slags hovudtypar av metodar samfunnsforskarar bruker til å finne fram og analysere data, kva slags kunnskapstypar det gjev, og i kva slags tilfelle dei blir brukte

Dugleikar

NKR:

Kandidaten ...

– kan anvende faglig kunnskap og relevante resultater fra forsknings- og utviklingsarbeid på

praktiske og teoretiske problemstillinger og treffe begrunnede valg

– kan reflektere over egen faglig utøvelse og justere denne under veiledning

– kan finne, vurdere og henvise til informasjon og fagstoff og framstille dette slik at det belyser en

problemstilling

– kan beherske relevante faglige verktøy, teknikker og uttrykksformer

BASV-SOS:

Kandidaten

- kan nytte seg av kunnskap om sosiologisk teori og metode til å skilje mellom ulike typar forklaringar på samfunnsspørsmål
- kan bruke sosiologisk kunnskap til å identifisere viktige samfunnsproblem og utviklingstendensar, hente inn og presentere relevant informasjon om desse og delta med grunngjevne meiningar i ordskifte om samfunnsrelasjonar
- kan presentere og i ein viss grad vurdere resultat som kjem fram ved bruk av ulike metodar i sosiologiske undersøkingar
- kan bruke enklare variantar av sosiologiske metodar i eigne undersøkingar
- kan, spesielt etter arbeidet med bacheloroppgåva, planlegge og gjennomføre analysearbeid og utforme skriftlege og munnlege presentasjonar av dette

Generell kompetanse

NKR:
Kandidaten ...
– har innsikt i relevante fag- og yrkesetiske problemstillinger
– kan planlegge og gjennomføre varierte arbeidsoppgaver og prosjekter som strekker seg over tid, alene og som deltaker i en gruppe, og i tråd med etiske krav og retningslinjer
– kan formidle sentralt fagstoff som teorier, problemstillinger og løsninger både skriftlig, muntlig og gjennom andre relevante uttrykksformer kan utveksle synspunkter og erfaringer med andre med bakgrunn innenfor fagområdet og gjennom dette bidra til utvikling av god praksis
– kjenner til nytenking og innovasjonsprosesser

BASV-SOS:

Kandidaten

- kan gjere greie for nokre typar fag-etiske problemstillingar
- kan arbeide sjølvstendig og planlegge og organisere sitt eige arbeid innanfor gjevne fristar
- kan gi sakleg og ryddig framstilling, skriftleg og munnleg

Vi vurderer at læringsutbytte for studieprogrammet er beskrive i samsvar med Nasjonalt kvalifikasjonsrammevrek for livslang læring og i samsvar med bachelornivået som beskrive i NKR.

Namn
Ikkje relevant.

Læringsutbytte og infrastruktur

§ 2-2 Krav til studietilbudet (4): Studietilbudets innhold, oppbygging og infrastruktur skal være tilpasset læringsutbyttet for studietilbudet.

Innhald og oppbygging

Sjå oppbygging av studieprogrammet her: https://www.uib.no/studier/BASV-SOS

Programmet har ein solid teoretisk, metodisk og empirisk innretning gjennom ein kombinasjon mellom obligatoriske emne og valemne. Studentane startar med Sos100 som gjev den første innføring i sosiologiske teoriar og grunnleggjande kunnskapar om ulike substansielle område. Sos101 gjev ein systematisk innføring i ulike klassiske og samtidige teoriar. Vi har ein svært grundig metodeundervising i saman med Institutt for samanliknande politikk og Institutt for administrasjon og organisasjonsvitskap (MET102). Sos103 gjev innføring i historisk sosiologi og analysar av det moderne samfunnet. Vi har også eit emne Sos201 som set søkjelys på sosiologisk analyse, noko som skal læra studentane å gjera bruk av sosiologisk teori i empirisk analyse. Vi har eit breitt utval av valemne innanfor velferd og ulikskap, familiesosiologi, arbeid og utdanning, migrasjon, og klasse og lagdeling. Samla sett gjev dette studentane gode kunnskapar, dugleikar og kompetansar.

Infrastruktur

Bachelorprogrammet i sosiologi har tilgang til Det samfunnsvitskapelege fakultet sin infrastruktur og vi har høve til å reservere rom på psykologisk fakultet sitt område. Vi vurderer dette som tilstrekkeleg.

Undervisnings- og vurderingsformer

§ 2-2 Krav til studietilbudet (5): Undervisnings-, lærings- og vurderingsformer skal være tilpasset læringsutbyttet for studietilbudet. Det skal legges til rette for at studenten kan ta en aktiv rolle i læringsprosessen.

Undervisinga på bachelornivå er i hovudsak i form av forelesingar og studentdrivne seminar. Alle emne har obligatorisk undervisingsaktivitet i form av ei innleveringsoppgåve. I tillegg har SOS100A *Examen facultatum - invitasjon til sosiologi med fordjupingstema* innlevering av kortare obligatoriske leserapportar. Elles er det nokon variasjon i arbeidskrava på valemna, t.d. SOS115 *Miljøsosiologi* har ei kort munnleg framføring i tillegg til den obligatoriske oppgåva, og SOS117 *Diverse Societies and International Migration* har korte skriverapporter i tillegg til oppgåva. Frå hausten 2019 har instituttet jobba med å fornye seminarundervisninga (sjå «Gjennomføring, fråfall og kandidatproduksjon» for meir informasjon).

Programmet har varierte vurderingsformar, båe for dei obligatoriske emna og valemna. Dei vanlegaste vurderingsformane er skuleeksamen på seks timer (t.d. SOS101 og ei rekkje valemne) og heimeksamen med ulike lengder (t.d. SOS118 – åtte timer; SOS119 – to dagar; SOS201 – fire dagar). Det er òg tre emne som har blanda vurdering: SOS100A (fire timer skuleeksamen og innlevering av essay); SOS113-L (mappevurdering av tre oppgåver og justerande munnleg eksamen) og SOS202 (innlevering av bacheloroppgåve og justerande munnleg eksamen).

Vi vier særlig mye ressurser til individuell veiledning av bacheloroppgaver (SOS202). Programmet bruker et bredt utvalg av ulike vurderingsformer som fremmer ulike kompetanser, ferdigheter og

kunnskaper. De benyttede undervisnings- og vurderingsformene støtter samlet sett godt opp om programmets læringsutbytte. Programmet kombinerer forelesninger, seminarundervisning, gruppeveiledning, individuell veiledning. Det er pr i dag ikke planlagt noen større endringer i lærings- og vurderingsformer ut over de kontinuerlige mindre forbedringer som stadig foretas.

Faglig innhold

§ 2-2 Krav til studietilbudet (2): Studietilbudet skal være faglig oppdatert og ha tydelig relevans for videre studier og/eller arbeidsliv.

Dersom mastergradsstudier:
Krav til akkreditering i Forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning § 3-2.Akkreditering av mastergradsstudier
(1) Mastergradsstudiet skal være definert og avgrenset og ha tilstrekkelig faglig bredde.

Fagleg oppdatert studietilbod

Undervisningen på programmet gis i overveiende grad av ansatte som har en vesentlig forskningsdel i sine stillinger. I tillegg har instituttet hatt en jevn portefølje av eksternt finansierte forskningsprosjekter. Flere ansatte deltar i offentlig ordskifte, i dialog med aktører i sivilsamfunn og arbeidsliv, og medvirker i politikkutforming. Tre av de ansatte har de siste årene tjent i offentlige utvalg. Staben har en høy publiseringsvirksomhet nasjonalt og internasjonalt. Samlet sett gir dette undervisningen på programmet relevans og aktualitet i forhold til faglig innhold og samfunnets/arbeidslivets behov.

Relevans

Sosiologi har ingen avtalar om praksisplassar i arbeidslivet. Likevel viser studentundersøkingar at ein stor del av våre studentar får eit relevant arbeid etter avslutta utdanning. Sosiologifaget gjev ei brei og generell innføring i ulike metodar og ulike perspektiv på samhandling og samfunnsliv. Dette gjev våre studentar kunnskapar og ferdigheiter til å arbeida innanfor forsking, utgreiing, informasjon og media, administrasjon og undervisning. Sosiologisk institutt starta i 2021 opp eit integrert (5-årig) lektorprogram, noko som bidreg til utdanning av lærarar og lektorar i ungdomsskulen og den vidaregåande skulen.

Sosiologiens arbeidslivsrelevans er et viktig tema på SOS100, det første sosiologi-emnet de fleste studentene våre tar. Undervisningen om dette gis på grunnlag av pensum, NIFUs kandidatundersøkelser og eksempler fra alumner. Uteksaminerte MA-kandidater i Sosiologi gjør det gjennomgående godt både når det gjelder andelen som er i jobb etter studier, og andelen som vurderer at deres utdanning er relevant for jobben de utfører. Undervisning om sosiologiens arbeidslivsrelevans er også en del av SOS202 BA-oppgaven. I forkant av den årlige søknadsfristen til Samordna opptak presenteres 202-studentene med informasjon om masterprogrammet og hva man kan jobbe som med utdanning som sosiolog. Instituttet arrangerer i samarbeid med studentene jevnlig «Sosiologer i arbeid», hvor studentene får treffe alumner (uteksaminerte masterstudenter fra tidligere år som nå er aktiv i arbeidslivet).

For mastergradsstudier

Ikkje relevant.

Arbeidsomfang

§ 2-2 Krav til studietilbudet (3): Studietilbudets samlede arbeidsomfang skal være på 1500–1800 timer per år for heltidsstudier.

Sjå tabell 6 med data om studentane sin bruk av tid frå studiebarometeret.

Respondentane brukar i snitt 27,7 timar i veka på eigearbeid (18,4) og aktivitetar organisert av instituttet (9,3). Dette er noko mindre enn kravet om at heiltidsstudentar skal ha arbeidsomfang på 1500-1800 timar per år. Tala frå studiebarometeret må elles tolkast med forbehald med di det har få respondentar (26-27) og med di standardavvika frå gjennomsnittssvara er svært høge. Vi utfører òg eigne studentevalueringar i samanheng med dei emneansvarlege sine eigenvurderingar av emne (sjå vedlegg), kor vi ofte spør om kor mykje tid studentane brukar på emnet og kor krevjande dei synest at emnet er. Det er gjennomgåande at studentane brukar mindre tid enn tiltenkt på emna. Det er elles òg mange studentar som seiar at emna er krevjande. Vår vurdering av emna på programmet er at arbeidsomfanget er passande og tilstrekkeleg. Vi arbeider elles systematisk for å leggje til rette for meir studentaktivitet (sjå beskriving av seminarundervisningsprosjekt over). Vi vil halde fram med dette arbeidet i neste periode, og dette vil truleg bidra i å auke den totale tida studentane bruker på studiet.

I instituttet sitt evalueringsarbeid har det kome fram at mange studentar opplever MET102 som spesielt utfordrande. Studentane kan velje om dei ynskjer å ta emnet 2. eller 3. semester. Utover denne valfriheita er det ingen openberre måtar å redusere/ tilpasse arbeidsomfanget i desse semestera. Det er heller ikkje naudsynt ynskjeleg, da båe den breie metodeinnføringa i MET102 og den oversiktlege teoriinnføringa frå SOS101 er viktige å få relativt tidleg i studielaupet. I neste periode vil vi halde fram med å undersøkje måtar å betre fange opp dei som slit med MET102, slik at dei kan få tilbod om ekstra oppfølging. Dette kan t.d. gjerast ved å tilby alle som stryk i emnet å delta i eigne seminargrupper når dei tek emne oppatt.

Kobling til forskning

§ 2-2 Krav til studietilbudet (6): Studietilbudet skal ha relevant kobling til forskning og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid og faglig utviklingsarbeid.

Undervisningen er forskningsbasert, og til dels knyttet direkte til instituttets profilområder. I tillegg har vi valg-emneundervisning innenfor hvert profilområde, noe som skal stimulere til at studentene skriver BA- og MA-oppgaver innenfor områder hvor instituttet kan tilby sterk forskningsbasert veiledning. Kobling er et gjennomgående trekk i programmet helt fra første semester hvor de fleste studenter tar SOS100A/B Invitasjon til sosiologi. Her tilbys både bred innføring i faget og forskningsnære fordypningsgrupper.

Internasjonalisering

§ 2-2 Krav til studietilbudet (7): Studietilbudet skal ha ordninger for internasjonalisering som er tilpasset studietilbudets nivå, omfang og egenart.

§ 2-2 Krav til studietilbudet (8): *Studietilbud som fører fram til en grad, skal ha ordninger for internasjonal studentutveksling. Innholdet i utvekslingen skal være faglig relevant.*

Studieplanen legger til rette for utveksling 4. og 5. semester. Instituttet har anbefalte avtaler med 42 institusjonar, dels som bilaterale avtaler og dels under ERASMUS+:
https://www.uib.no/studier/BASV-SOS/utveksling

Tallene for utveksling har vært stabile siden 2015 (Sjå tabell 4). Det totale antall studenter har imidlertid økt, og den relative andelen som har reist på utveksling har dermed sunket over tid, delvis på grunn av Covid-19. Instituttet ønsker å øke andelen studenter som reiser på utveksling, men har ikke satt noe tallmessig mål for økningen. Utveksling var fremhevet som tema på et heldags instituttseminar i 2019. Vi har utvekslingsavtaler ved flere utenlandske universitet. Vi ønsker i de kommende år å knytte oss tettere til noen universiteter i utlandet hvor medlemmer av staben har kontakter, og vil vurdere å utarbeide "pakker". Instituttet har en studiekonsulent som har 50% av stillingen sin dedikert til arbeid med internasjonalisering og utveksling. Hun vil i løpet av våren 2022 kartlegge stabens vitenskapelige kontakter ved relevante universiteter i utlandet.

Praksis

§ 2-2 Krav til studietilbudet (9): For studietilbud med praksis skal det foreligge praksisavtale mellom institusjon og praksissted.

§2-3 Krav til fagmiljø (7): For studietilbud med obligatorisk praksis skal fagmiljøet tilknyttet studietilbudet ha relevant og oppdatert kunnskap fra praksisfeltet. Institusjonen må sikre at praksisveilederne har relevant kompetanse og erfaring fra praksisfeltet.

Ikkje relevant.

Krav til fagmiljø i Studietilsynsforskriften

Studietilsynsforskriften kapittel 2. Akkreditering av studietilbud, § 2-3. Krav til fagmiljø

Fagmiljøets størrelse

§ 2-3 Krav til fagmiljø (1): Fagmiljøet tilknyttet studietilbudet skal ha en størrelse som står i forhold til antall studenter og studiets egenart, være kompetansemessig stabilt over tid og ha en sammensetning som dekker de fag og emner som inngår i studietilbudet.

§ 2-3 Krav til fagmiljø (4): Minst 50 prosent av årsverkene tilknyttet studietilbudet skal utgjøres av ansatte i hovedstilling ved institusjonen. Av disse skal det være ansatte med førstestillingskompetanse i de sentrale delene av studietilbudet. I tillegg gjelder følgende krav til fagmiljøets kompetansenivå:

a) For studietilbud på bachelorgradsnivå skal fagmiljøet tilknyttet studiet bestå av minst 20 prosent ansatte med førstestillingskompetanse.

b) For studietilbud på mastergradsnivå skal 50 prosent av fagmiljøet tilknyttet studiet bestå av ansatte med førstestillingskompetanse, hvorav minst 10 prosent med professor- eller dosentkompetanse.

c) For studietilbud på doktorgradsnivå skal fagmiljøet tilknyttet studiet bestå av ansatte med førstestillingskompetanse, hvorav minst 50 prosent med professor- eller dosentkompetanse.

For mastergradsstudier: § 3-2 ***Akkreditering av mastergradsstudier i Forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning***

(2) Mastergradsstudiet skal ha et bredt og stabilt fagmiljø som består av tilstrekkelig antall ansatte med høy faglig kompetanse innenfor utdanning, forskning eller kunstnerisk utviklingsarbeid og faglig utviklingsarbeid innenfor studietilbudet. Fagmiljøet skal dekke fag og emner som studietilbudet består av. De ansatte i fagmiljøet skal ha relevant kompetanse.

(3) Fagmiljøet skal kunne vise til dokumenterte resultater på høyt nivå og resultater fra samarbeid med andre fagmiljøer nasjonalt og internasjonalt. Institusjonens vurderinger skal dokumenteres slik at NOKUT kan bruke dem i arbeidet sitt.

Studietilbudet har en størrelse som står i forhold til antall studenter og studiets egenart. Staben har hatt stabil kompetanse over tid og har en sammensetning som dekker de fag og emner som inngår i studietilbudet.

Fagmiljøet oppfyller sammensetningen som er beskrevet i § 2-3 (4) med god margin. Det meste av undervisninga gis av professorer. Instituttet har pr desember 2021 10 professorer, 2 førsteamanuensiser, 2 universitetslektorer, 1 postdoktor og 5 stipendiater. Instituttet har de siste årene hatt stigende studenttall, med totalt 412 studenter registrert i 2021.

Fagmiljøets utdanningsfaglige kompetanse

§ 2-3 Krav til fagmiljø (2): Fagmiljøet tilknyttet studietilbudet skal ha relevant utdanningsfaglig kompetanse.

Det store flertall av undervisere har lang undervisningserfaring og grunnutdanning i universitetspedagogikk. Nyutdannede tilbys kurs i universitetspedagogikk og må gjennomføre minst basismodulen innen 2 år. I tillegg jobber staben kollegialt med å sikre og bedre undervisningskvaliteten. Vi har også et eget veiledningsforum for erfaringsutveksling i spørsmål knyttet til veiledning.

Faglig ledelse

§ 2-3 Krav til fagmiljø (3): Studietilbudet skal ha en tydelig faglig ledelse med et definert ansvar for kvalitetssikring og -utvikling av studiet.

Studieprogrammet ledes av Sosiologisk institutt sitt Undervisningsutvalg, som tjener som programstyre. Alle emner blir ledet av en fagperson. Instituttleder er valgt og utgår fra den faste vitenskapelige staben. Instituttet har også nylig oppnevnt en egen forskningsleder.

Fagmiljøets fagspesifikke kompetanse

§ 2-3 (5): Fagmiljøet tilknyttet studietilbudet skal drive forskning og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid og faglig utviklingsarbeid og skal kunne vise til dokumenterte resultater med en kvalitet og et omfang som er tilfredsstillende for studietilbudets innhold og nivå.

Den vitenskapelige staben ved Sosiologisk institutt består overveiende av professorer. Alle undervisere er aktive forskere med betydelig publikasjonsaktivitet. Fagmiljøet ble i SAMEVAL-evalueringen vurdert som et meget godt (karakter 4).

Internasjonalt og nasjonalt samarbeid

§ 2-3 (6): Fagmiljøet tilknyttet studietilbud som fører fram til en grad, skal delta aktivt i nasjonale og internasjonale samarbeid og nettverk som er relevante for studietilbudet.

Alle i staben har nasjonale forskningssamarbeid og mange deltar også i internasjonale forskningsnettverk. Instituttet deltar aktivt i UiBs avtaler for utveksling av studenter og undervisere.

Vedlegg: Tabellar

Tabell 1: Søking og opptak

	Plassar	Søkjarar	1.pri.	1. pri. pr. plass	Kvalifisert	Fått tilbod	Svart ja	Møtt	Delmengde møtt av tilbod
2016	85	1 298	132	1,6	1 167	231	135	124	53,7
2017	88	1 237	105	1,2	1 141	234	147	130	55,6
2018	100	1 559	163	1,6	1 450	249	150	134	53,6
2019	100	1 665	172	1,7	1 552	250	140	132	52,8
2020	100	1 527	155	1,6	1 463	239	139	124	51,9
2021	105	1 502	132	1,3	1 440	249	131	117	47,0

Tabell 2: Gjennomføring, fråfall og kandidatproduksjon

			Semesternummer										% fråfall 2.
Startår		Total	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	- 3. sem
2016 HØST	Aktive	122	119	103	58	58	52	51	10	5	3	0	
	Akkum. Kval.	50	0	1	2	4	6	40	45	48	49	50	43,69
	And. Kval.	40,98%	0,00%	0,82%	1,64%	3,28%	4,92%	32,79%	36,89%	39,34%	40,16%	40,98%	
2017 HØST	Aktive	126	126	108	75	71	54	52	14	8	6		
	Akkum. Kval.	53	0	2	3	10	11	46	49	53	53	53	30,56
	And. Kval.	42,06%	0,00%	1,59%	2,38%	7,94%	8,73%	36,51%	38,89%	42,06%	42,06%		
2018 HØST	Aktive	140	139	113	73	65	58	57	11				
	Akkum. Kval.	54	0	4	6	10	14	54	54	54	54	54	35,4
	And. Kval.	38,57%	0,00%	2,86%	4,29%	7,14%	10,00%	38,57%	38,57%				
2019 HØST	Aktive	137	137	123	92	84	70						
	Akkum. Kval.	15	0	2	3	15	15	15	15	15	15	15	25,2
	And. Kval.	10,95%	0,00%	1,46%	2,19%	10,95%	10,95%						
2020 HØST	Aktive	129	127	116	86								25,86

Akkum. Kval.	2	0	2	2	2	2	2	2	2	2	2
And. Kval.	1,55%	0,00%	1,55%	1,55%							

Tabell 3: Median snittkarakter for møtte studentar

Median snittkarakter for møtte studentar	
2016	4,07
2017	3,84
2018	4,12
2019	4,12
2020	4,2
2021	4,29

Tabell 4: Kvalifikasjonar med utveksling

	Tal kvalifikasjonar	Mengde kvalifikasjonar med utveksling	Delmengde kvalifikasjonar med utveksling
2016	40	8	20,00%
2017	50	8	16,00%
2018	44	5	11,36%
2019	65	11	16,92%
2020	64	9	14,06%
2021	62	7	11,29%

Tabell 5: Data frå studiebarometeret

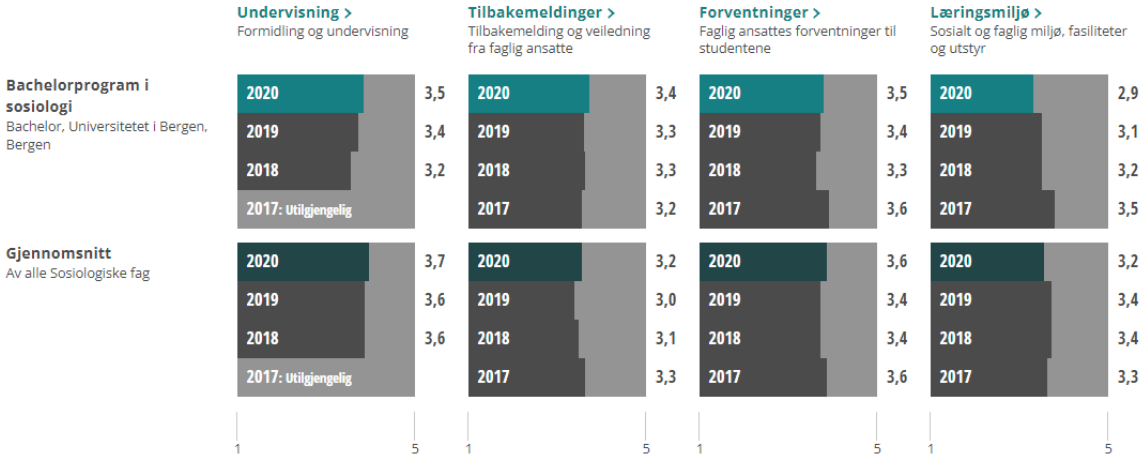

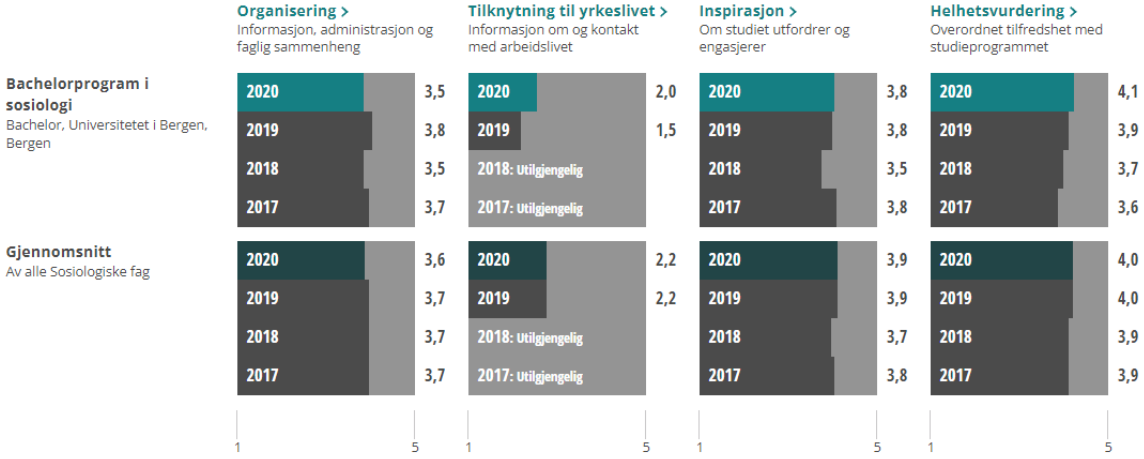

Tabell 6: Tidsbruk

Tidsbruk

Omtrent hvor mange timer per uke (i gjennomsnitt hittil på dette studiet) brukes på:

	Gjennomsnitt	Standardavvik	Totalt antall svar	Svarfordeling i prosent					
				0	1-10	11-20	21-30	31-40	Over 40
Betalt arbeid	4,3	8,77	27	59	26	11	-	4	-
Egenstudier (lese pensum, gjøre oppgaver, delta i kollokvier og annet gruppearbeid, etc.)	18,4	15,92	27	-	33	33	26	-	7
Læringsaktiviteter organisert av institusjonen (inkludert all undervisning og veiledning, samt praksis hvis relevant)	9,3	8,78	26	-	85	8	4	-	4

Programevaluering av ekstern fagfelle for lektor samfunnsfag UIB – Samfunnsvitenskapelig fakultet Institutt for sosiologi.

1) Innledning med bakgrunnsinformasjon for rapporten

Studieprogrammet lektor i samfunnsfag (sosiologi)ved Sosiologisk institutt UIB startet opp høsten 2021. Denne programevalueringen omfatter derfor oppstarten fra høsten 2021 og frem til og med høstsemesteret 2022.

Rapporten vil konsentrere seg om oppstartsperioden, og hvilke erfaringer en har gjort så langt. På bakgrunn av ønske fra programstyre, er det særlig lagt vekt på lektorstudentenes erfaringer og vurderinger av programmet.

I inneværende studieår 2023 har Sosiologisk institutt så langt to studentkull på lektorutdanningen, kull 2021 og kull 2022. Følgelig omfatter ikke denne rapporten emner og undervisning fra 5- til 10 semester denne rapporten.

Nedenfor følger en oversikt over de aktuelle emnene for denne evalueringen:

De to første studentkullene med oppstart høst 2021 og 2022 har til nå gjennomført følgende emner:

1 semester:

EXPHIL (10 sp)

SOS100B Innføring i sosiologi (10 sp)

PEDA120 Skolen og lærerrollen (10 sp)

KOPRA101 Skolen og lærerrollen i praksis (12 dager)

Videre har første kull med oppstart høst 2021, hatt følgende emner vår 2022 og høst 2022:

2 semester: (vår 2022)

SOS101 Klassisk og moderne sosiologisk teori (15 sp)

MET102 Samfunnsvitensskaplig metode (15 sp)

3 semester (høst 2022)

SOS103-L Samfunnsstrukturer i endring (10 sp)

SOS105-L Arbeid under kapitalismen eller

SOS113-L Velferd og ulikhet (10 sp) (tilbud om valgemner varierer fra semester til semester)

PED 121 Ulike veger til læring (5 sp)

SAKD101 Samfunnskunnskapsdidaktikk 1 (5 sp)

KOPRA102 Læringsprosesser (8 dager)

Ekstern fagfelle har som grunnlag rapporten hatt følgende møter i november 2022 ved UIB:

- Ekstern fagfellesamling for lektorutdanninga ved UiB Bergen 02.11.2022
- Møte med studieprogramleder for lektorprogram i samfunnsfag Katharina Sass ved institutt for sosiologi UIB 02.11.2022
- Møte med tillitsvalgt studentrepresentant frå første kull-2021 03.11 2022
- Møte med programstyre for lektorprogrammet ved institutt for sosiologi 03.11 2022

I tillegg til disse møtene har ekstern fagfelle også fått tilgang til dokumenter som egen-evalueringer, emne-evalueringer, student-evalueringer, oversikt over student-tall, referater fra programstyret og andre relevante møter.

2. Evaluering av programmet

Denne programevalueringen skal vurdere faglig oppbygging, faglig sammenheng og gjennomføring av studieprogrammet, og kvaliteten i forhold til nasjonal og internasjonal standard. Rapporten er derfor bygget opp rundt disse overordnede spørsmålene. Herunder følger vurderinger av studentinntak og frafall, mulige timeplankonflikter og fremtidig redesign av programmet, læringsmiljø på programmet og kursemner som lektorstudentene så langt har gjennomført.

2.1 Studenttall og frafall[1]

Kull 2021: Høsten 2021 var det tatt opp 38 studenter på det nyopprettede lektorprogrammet, av disse var det totalt 27 (1 har blitt kullflyttet) som startet opp og var aktive studenter denne høsten. Det er alltid en viss usikkerhet knyttet til hvor mange studenter en skal ta opp, særlig på et helt nytt studieprogram. Siden det nye lektorprogrammet i samfunnsfag ved UIB har 17 plasser, var det nok forventet at enda flere ville takke nei, og 27 studenter var nok mer enn en kanskje så for seg i utgangspunktet.

Av de 26 studentene på kull 2021 så ser det ut til at alle fortsatt er aktive studenter i inneværende vår semester 2023.

[1] Tallene er basert på informasjon fra studieadministrasjon Sosiologisk institutt UIB samt et referat fra programstyremøte for Lektorprogrammet, Sosiologisk institutt 01.02.2023

Som oversikten nedenfor også viser, har studentene nå valgt fag 2. Fordelingen viser at fagene historie, nordisk og engelsk er valgt av de fleste av studentene fra kull 2021.

1. 27 aktive studenter (1 har blitt kullflyttet)[2]
2. 4 på utveksling våren 2023
3. Valg av fag 2:
    1. Historie – 9
    2. Engelsk – 5
    3. Nordisk – 9
    4. Religion – 3
    5. Tysk – 1

Kull 2022:

Basert på erfaringene fra opptak høst 2021 med opptak av 38 studenter, reduserte en antallet til 25 studenter for det andre kullet på lektorutdanningen høst 2022. Av disse var hele 23 studenter aktive høst 2022, mens en nå i årets vårsemester 2023 har 21 studenter, da 2 ser ut til å ikke være meldt opp denne våren.

Oppsummert er det foreløpig ikke tegn til stort frafall eller bort-valg i de to lektorkullene som har startet opp på lektorutdanningen i samfunnsfag. Det kan tyde på at en har lykkes så langt med å holde på studentene, når de først har begynt på programmet.

Her kan det likevel anbefales, (dersom det ikke allerede er på plass) å innføre rutiner for avslutningssamtaler med studenter som velger å avbryte studiet. Da kan en etter hvert bygge seg opp nyttig kunnskap og innsikt i hva som er bakgrunnen for at noen studenter ikke ønsker å fortsette på lektorutdanningen. Omvalg av studie kan være en viktig årsak, fordi en del syns ikke studie var slik de hadde forventet, samt at det alltid vil være noen som kommer frem til at de ikke ønsker å bli lærere likevel. Mye tyder også på at et godt og kollektivt kull- og læringsmiljø kan være viktig for de som velger å fortsette og fullføre hele studieprogrammet.

Tidligere undersøkelser har vist til de fleste studenter som faller fra lektorprogrammene blir værende i høyere utdanning. Slettebakk og Theisen (2016)[3] fant at de viktigste

[2] Oversikten er hentet fra et referat fra programstyremøte for Lektorprogrammet, Sosiologisk institutt 01.02.2023

[3] Rapport om frafall i lektorprogrammene.pdf

selvrapporterte årsakene til at studenter sluttet var at studentene bytte av studium og at de fikk interesse av et annet fag. Det betyr at mange studenter gjør noe prøving og feiling hva angår valg av studium. Det kan derfor være mer presist å betegne dette som «omvalg» snarere enn «frafall». Lektorstudenter er også en gruppe som har mange valgmuligheter fordi de jevnt over har høyt karaktersnitt. Et mulig tiltak for å unngå at lektorstudenter tidlig velger bort studiet kan være å gi dem bedre informasjon og tydeligere forventninger i oppstartsfasen.

2.2 Timeplankonflikter og samordning- redesign av modellen

I NOKUT rapporten *Høyt opptakskrav, lav fullføring* (2019)[4] , vektlegges det mer enn hos Slettebakk og Theisen (2016), «hvor viktig det studieadministrative arbeidet er for å oppnå god kvalitet i lektorutdanningene. Studentenes læringsutbytte kan hemmes av timeplankonflikter, at de faller mellom to stoler på campus eller at de havner i klem mellom lærested og praksisskole.»

Her må vi anta at arbeidet med «redesign» av lektorutdanningen ved UIB tar sikte på å komme noen av disse problemene i møte. I høringssvar fra Sosiologisk institutt (ref. 2022/2420-ARR), til høring om redesign av lektorutdanningen ved UIB, går en inn for modell A (fellesmodellen). Her var argumentene for modell A nettopp knyttet det å *unngå kollisjoner* mellom fag 1 og fag 2, og samtidig sikre en grundig innføring i disse fagene før studentene skal ut i praksis. Videre argumenteres det for at modellen vil føre til bedre samordning med MN fakultetet.

Selv om modell A synes å være foretrukne modellen blant de som er involvert i lektorutdanning ved UIB, så ser det nå ut som det vil være modell D som vil bli innført. Det gjenstår kanskje å se, men mye kan likevel tyde på at modell D vil fungere bedre enn dagens modell.

2.3 Læringsmiljø

På bakgrunn av studentevaluering og i samtale med tillitsvalgt student kommer det frem at lektorstudentene ved Sosiologisk institutt er godt fornøyde med oppstarten på studiet og

[4] bakken_bore_boilard_fetscher_hamberg_sinderud_hoyt-opptaksniva-lav-fullforing_18-2019.pdf (nokut.no)

måten de har blitt tatt imot på instituttet. En er også fornøyd med hvordan instituttet har lagt til rette for læringsmiljøet på kullet, så langt. Her må det legges til at kull 2021 startet opp i pandemiperioden da det fortsatt var utfordrende med tanke på sosiale og fysiske møter. Instituttet har også, i samarbeid med tillitsvalgte studenter, arrangert «kulltreff» med faglig innleder. Både lektorstudenter og ansatte ved instituttet syns det har vært flotte arrangement, men er skuffet over dårlig oppmøte. Det er vanskelig å si hvorfor det kan bli slik, men vår erfaring fra NTNU kan tyde på at for å få oppslutning om denne typen faglig-sosiale tiltak så bør dette skje på initiativ fra studentene selv, og da gjerne i samarbeid med linjeforeningene. I slike tilfeller kan heller instituttet stille med økonomisk støtte, eksempelvis til reiseutgifter for foredragsholdere og pizza til deltagere. Det er ønskelig med studentmedvirkning og studentaktivitet, og det er liten grunn til å undervurdere studentenes evne til å ta ansvar for en del slike faglig-sosiale tiltak, selv om alle noen ganger trenger litt støtte og en liten oppmuntring.

Fagidentitet og kullfølelse kan være viktig for at lektorstudentene ønsker å fortsette og fullføre studiet. Det er viktig å legge et godt grunnlag med å tilrettelegge mottak og oppfølging av nye studenter på lektorprogrammet. Det handler blant annet om å organisere seminarer på store fellesfag slik at lektorstudentene kommer i samme gruppe, slik det også er lagt opp til ved UIB på emner som SOS101 og MET102. Det kan blant annet innebære at en sørger for at studentene fra første studiedag, ikke bare velger tillitsvalgte representanter, men at de også velger ut noen som kan ta ansvar for sosiale arrangement for kullet. Av svært enkle men likevel gode sosiale tiltak er det å få kullet til å etablere en Facebook gruppe ved første møte i semesteret. Et kulltreff for nye lektorstudenter i starten av semesteret, kan også anbefales. Her kan en eksempelvis legge inn litt «bli kjent aktiviteter», litt enkel bevertning, og kanskje en omvisning for lektorstudentene på instituttet, der de får hilse på vitenskapelige ansatte og ansatte i studieadministrasjonen. Etter hvert som sosiologisk institutt får flere og mer erfarne lektorstudenter, kan noen av disse gjerne inviteres inn for dele erfaringer med de nye studentene. Et tips for å sikre god deltagelse er å arrangere et slikt kulltreff rett etter en undervisnings økt, da de fleste allerede er fysisk til stede på campus.

Ved NTNU gjennomfører vi hver vår individuelle oppfølgings-samtaler med førsteårsstudentene på lektorprogrammet. Dette er noe vi har hatt gode erfaringer med i flere år og som kan anbefales også ved UIB. I oppfølgings-samtalene har vi noen faste spørsmål som vi stiller studentene, men det viktigste er at vi inviterer dem til å snakke om hvordan de syns studiet har vært så langt. Dette gir oss en viss innsikt i hvordan studentene opplever

studiet, om det er noen som mistrives eller har behov for studieveiledning. Studentene på sin side, melder tilbake til oss at de opplever dette som en fin måte å bli sett og hørt på, av oss. Samtalene gjennomføre av studieprogramleder, en universitetslektor og ansvarlig studiekonsulent for lektorprogrammet i institutt-administrasjonen. Invitasjon og påmelding til samtalene organiseres av studieadministrasjonen ved at det legges ut informasjon og et påmeldingsskjema med aktuelle tidspunkt (max 30 min pr samtale) på programsidene på nett. Vi bruker en fast spørre-liste der vi spør om hvordan de har opplevd studie- og aktuelle fag-emner samt oppfølging fra instituttet så langt. Vi spør også om hvordan de ser på studieløpet fremover og eksempelvis om de ser seg selv som lærer om noen år. Til sist har vi et åpent spørsmål der studenten få mulighet til å komme frem med ting vi ikke har vært inne på. Vi har holdt på at det skal være frivillig å stille på en slik samtale og antall studenter som har meldt seg på til disse samtalene har derfor variert noe fra år til år. Det må bemerkes her at i år med lav deltagelse er ikke alltid vi har opplevd å sitte igjen med så mye, hverken av nyttig innsikt eller god oversikt hva angår studentenes situasjon. Vi har derfor vurdert å gjøre samtalene obligatoriske, men foreløpig har vi holdt på at det er frivillig å stille. Under pandemien var for øvrig påmeldingen til samtaler veldig høy, og det virket som studentene hadde stort behov for dette tilbudet.

Kontinuerlig og god oppfølging av fem lektorkull kan bli ressurskrevende, derfor er det viktig å ha greie rutiner og arbeidsdeling ved instituttet. Å være studieprogramleder for et slikt program kan også fort bli en litt ensom oppgave med grenseløse krav til oppfølging av studenter, derfor er det viktig at ledelsen og programstyre jobber for at dette blir et felles anliggende for hele instituttet.

Siden lektorutdanningen i samfunnsfag ved UIB er helt i startgropen, er det også foreløpig et ganske oversiktlig program. Etter hvert som flere kull kommer til, vil det antagelig bli mer nødvendig med noen faste former på hvordan en jobber med å tilrettelegge for et godt kull og læringsmiljø.

På mange måter er det nesten ingen grenser for hvor mange gode tiltak en kan sette i gang med ønske om å styrke læringsmiljøet, men det er begrensninger når det kommer til tid og ressurser. Det gjelder derfor å komme frem til måter å gjøre dette på som ikke krever for mye, men samtidig kan gi gode resultater. Et veldig enkelt tiltak som at noen studenter fra første studiedag, får ansvar for sosiale og faglige arrangementer på kullet, er faktisk noe av

det våre tidligere lektorstudenter ved NTNU fremhever som avgjørende for et godt kullmiljø gjennom fem år i studieprogrammet.

2.4 Evaluering av emner

Emneevalueringene tyder samlet sett på at forventet læringsutbytte innfris og at undervisningsformer, vurderingsformer og arbeidsmengde er i rimelig god overensstemmelse. I studentevalueringene går det imidlertid frem at en del studenter kanskje er noe overveldet, for ikke å si frustrerte, over mengden pensumlitteratur i disiplinemnene. Her nevnes det også at det er krevende med mange engelske tekster. Slike innvendinger skal selvsagt tas på alvor. På samme tid er dette noe som en sikkert kan dra kjensel på fra tidligere studentevalueringer av disiplinemner. Det kan være et utslag av overgangen fra videregående til universitetsstudier kan oppleves krevende. Her kan det være greit å komme studentene litt i møte, samtidig mener jeg at det må være greit å minne studentene på at læring sjelden bare er lett og lystbetont. Det kan også være en krevende og frustrerende prosess å tilegne seg ny kunnskap.

Kursemner i 1 og 2 semester:

Evalueringene og resultatene så langt viser likevel at de nye lektorstudentene ved Sosiologisk Institutt håndterer arbeidsmengden godt.

Dersom en eksempelvis sammenligner evalueringen av SOS100B (der majoriteten av studentene er lektorstudenter) med evalueringen SOS100A (som tas av disiplinstudenter) så ser en at lektorstudentene på SOS100B gjennomgående er mer fornøyde og at de også leser mer enn studentene på SOS100A. Karaktersnittet blant lektorstudentene på SOS100B var også høyere enn blant studentene på SOS100A.

Mens SOS100A er «Innføring i sosiologi med fordypningstema», er SOS100B kun en «Innføring i sosiologi», altså uten fordypningstema. Studenter i SOS100A og B følger samme forelesningsrekke og seminarer, men SOS100A studentene må i tillegg velge et fordypningstema som innebærer ekstra seminarer og skriving av et essey i tillegg til skoleeksamen. For lektorstudentene som tar SOS100B, er emnet tilpasset slik at det bare skoleeksamen (som da teller 100% av karakteren). Selv om SOS100B nok oppleves ganske

intensivt for studentene så er det likevel et emne som på bakgrunn av evalueringene og resultater ser ut til å fungere godt tilpasset lektorstudentene.

I praksisemnet KOPRA101 Skolen og lærerrollen i praksis, så mente tillitsvalgt student at dette kanskje skulle ha vært lagt noe seinere i semesteret, siden en opplevde at en nesten ikke var kommet i gang på studiet som fersk lektorstudent, før en plutselig skulle ut på observasjon i skolen.

I semester 2 tar lektorstudentene SOS101 Klassisk og moderne sosiologisk teori (15 sp) og MET102 Samfunnsvitensskaplig metode (15 sp), det er derfor et rent disiplinfaglig semester og sånn sett fungerer det knirkefritt med hensyn til tilpasninger og mulige kollisjoner i lektorløpet. Utfordringen her kan imidlertid være at det kan gå på bekostning av det kollektivet læringsmiljøet for lektorstudentene. Her er det en styrke at Sosiologisk institutt har organisert egne seminar for lektorstudentene i disse emnene som kan være med på å bygge opp tilhørighet og faglig fellesidentitet.

Jeg har ovenfor vektlagt viktigheten av å legge til rette for kull- og fagidentitet for lektorstudenter helt fra starten av studieløpet. Sammenligner vi første semester i lektorutdanningen i samfunnsfag ved UIB med NTNU, så har lektorstudentene ved NTNU hele det første semesteret og en relativt stor del av andre semester i disiplin-emner. Det innebærer at de ikke får utviklet en felles tilhørighet til sitt studieprogram, sine lektor-medstudenter og sitt studieløp som lektorer. Ved NTNU organiserer vi også egne lektorseminarer i disiplinemnene, men det synes ikke å være tilstrekkelig. Det brukes derfor en del ekstra ressurser for å tilrettelegge for fag- og kulltilhørighet, for å forebygge frafall og «silent quitting» tidlig i studieløpet. Sett fra et NTNU-ståsted har nok studieplanen for lektorutdanningen ved UIB Sosiologisk institutt en klar fordel på denne måten, ved at 1 semester rommer ett disiplin emne SOS100B (der majoriteten er lektorstudenter), samt at studentene også får et førstemøte med didaktikk og litt praksis i skolen.

Kursemner 3 semester:

Tredje semester består av 2 mindre disiplinemner, (SOS103L, og valg-emne SOS105L eller SOS113L) som skal være tilpasset lektorstudentene gjennom studiepoengreduksjon fra 15-10.

Evalueringen av SOS103 tyder på at lektorstudentene har vært mer kritiske i tilbakemeldingene. Gjennom samtale med tillitsvalgt lektorstudent forstår jeg at kritikken av

emnet hovedsakelig handler om at det har vært uklart for lektorstudentene hvor mye denne reduksjonen på 5 studiepoeng skal innebære i praksis. Her var det tydeligvis mye forvirring og usikkerhet rundt hva som krevdes av dem og de ønsket seg her en tydeligere tilpasning og justering av pensum-mengde og en egen kursplan som lektorstudentene kunne rette seg etter.

Det er ikke gjort tilsvarende emneevaluering for valg-emnene høst 2022, men ut fra informasjon jeg ellers har fått fra instituttet forstår jeg det slik at majoriteten av lektorstudentene valgte SOS113L. På bakgrunn av samtale med tillitsvalgt student emnet var det tydelig at her var mer fornøyd både med tilpasningene som ble gjort og innholdet i emnet. Jeg fikk også inntrykk av at didaktikk emnene opplevdes som interessante og svært relevante av studentene.

Forslag til tiltak

Alt i alt er hovedinntrykket at kurs-emner som så langt inngår i de tre første semester i den nyopprettede lektorutdanningen i samfunnsfag ved UIB, fungerer godt med hensyn til kvalitetskrav om læringsmål, undervisnings og vurderingsform. Det er likevel alltid mulig med forbedringer.

Når det gjelder KOPRA101 Skolen og lærerrollen i praksis, så kan en vurdere muligheten for å legge dette noen uker seinere i semesteret, slik at studentene får bli litt bedre kjent med studieprogrammet og med kullet, før de skal ut i skolen.

Disiplinemnet SOS113 og valgemner valg-emne SOS105L eller SOS113L) må tilpasset lektorstudentene gjennom studiepoengreduksjon fra 15-10. Her vil jeg foreslå at fagansvarlige, (om det ikke allerede er gjort,) går gjennom pensumlister og undervisningsopplegg og lager en tydeligere plan for lektorstudentene for hvordan emnet skal gjennomføres tilfredsstillende på 10 studiepoeng. Dette kan nok bidra til å redusere noe av den usikkerheten som studentene her rapporterer om.

Jeg forstår også at sosiologisk institutt ved UIB for tiden er inne i en diskusjon angående omlegging av bachelorprogrammet. Herunder vurderes det om en skal legge om emnene fra 15 studiepoeng til 10 studiepoeng. Dette ville i så fall være en svært god tilpasning til lektorprogrammet og en ville på denne måten ha løst noen av de problemene med L-emner på 10 sp som jeg har forsøkt å beskrive ovenfor.

3 Kort oppsummering av programevalueringen

Det nyopprettede studieprogrammet for lektor i samfunnsfag ved sosiologisk institutt UIB ser ut til å ha fått en god oppstart. Instituttet har sørget for å ansette kompetente og engasjerte medarbeidere med studieprogramansvar og ansvar for fagdidaktikk. Foreløpig er antallet studenter håndterlig, men i løpet av få år vil instituttet oppleve å få betydelig økt arbeidsmengde knyttet til undervisning, veiledning og oppfølging av fem lektorkull. Jeg tror derfor det vil være svært ønskelig og nødvendig at hele instituttet etter hvert får større innsikt, medansvar og eieforhold til lektorprogrammet.

På dette tidspunkt når denne evalueringen skrives kan det se ut som det er modell D for lektorutdanningen som vil bli innført i kjølvannet av redesignprosessen, og ikke modell A som sosiologisk institutt har argumentert for i høring. En må uansett ha håp om at den nye modellen vil fungere bedre enn den gamle, for dette vil ha store konsekvenser for det fremtidige arbeidet med programmet. På bakgrunn av studieprogrammet fortsatt er i startfasen, har en heller ikke så mange erfaringer fra instituttet å bygge på, ennå. Jeg har derfor brukt noen av de erfaringene vi har gjort oss ved lektorutdanningen i samfunnsfag ved NTNU for å komme med noen innspill til arbeidet videre, og da særlig knyttet til læringsmiljøet for lektorstudentene. Selv om en foreløpig ikke har hatt store bekymringer ved UIB sosiologisk institutt med tanke på frafall/bort-valg og gjennomføring, så er det likevel viktig å få etablert gode arbeidsmåter og rutiner hva angår tilrettelegging av gode kull og studiemiljø for lektorstudentene. I så måte, synes oppstarten av dette studieprogrammet for lektor i samfunnsfag å være lovende.

I arbeidet med å sikre kvaliteten i programmet og legge til rette for en høy prosent studenter vil fullføre studieprogrammet for lektor i samfunnsfag kan en se for seg mange store oppgaver å ta fatt på. Det kan handle om koordinering og samhandling i det studieadministrative arbeidet, herunder den store prosessen med fremtidig redesign av programmet. Det kan også handle om tidlig synliggjøring av relevans av utdanningen for nye studenter og om hvordan instituttet tilrettelegger for medvirkning og aktivitet for studentene. Og sist, men ikke minst handler det om læringsmiljøet som må skapes, av og for studentene.

Trondheim 27.02.2023 *Brita Bungum*

Institutt for sosiologi og statsvitenskap Førsteamanuensis i sosiologi ved NTNU

NTNU Studieprogramleder lektorutdanning i samfunnsfag